

SMÅKRYP OG SMÅFOLK

SMÅKRYP OG SMÅFOLK

LÆRELEKER FOR BARNEHAGER

ÅRSHJUL

SMÅKRYP OG SMÅFOLK - Læreleker for barnehager

Utgiver: La Humla Suse ©, 2024

Leker og lyrikk: Synnøve Borge

Introduksjon og aktiviteter: Monica Marcella Kjærstad

Illustrasjoner: Nina Marie Andersen (foruten snakkebobler og snøfnugg)

Fotografier: Geir Dokken

Design og layout: Frauke Heivand

Trykk: HBO Nova Print

Heftet er laget og trykt med midler fra Sparebankstiftelsen DNB

Kontakt oss på post@lahumlasuse.no - www.lahumlasuse.no

Instagram: [la.humla.suse](https://www.instagram.com/la.humla.suse) Facebook: [LaHumlaSuse.no](https://www.facebook.com/LaHumlaSuse.no)

Om **våren** våkner alt til liv, og dyrene er ivrige etter å finne mat og bolig.

På tide å lære navnet på noen vårbloster? En gul og en hvit kanskje?

Eller legge merke til at humler kan ha forskjellig fargemønster?

Om **forsommeren** ser vi meitemark på bakken etter regnvær.

Når vi løfter på steiner, kan vi finne tusenbein og løpebiller.

Noen småkryp kan vi holde i hånden: Forsiktig, så vi ikke skader bein og følehorn!

Om **sommeren** blir frukt og bær modne.

Barna til småkrypen lever som larver på blader eller bittesmå edderkopper på ryggen til ulvevederkopp-mammaen sin.

Vi smaker på frukt og bær og kan se andre dyr som spiser det samme som oss; både veps og sommerfugler kommer på halvspist frukt som blir liggende.

Når **høsten** kommer, forbereder naturen seg på dvale.

Plantene lager frø som skal hvile i jorda.

Mange smådyr graver seg ned eller finner seg hvilesteder i sprekker og i tørre plantedeler.

Vinteren er tiden for å lese om småkryp, tegne og modellere og glede seg til neste sesong!

INTRODUKSJON

HVORDAN BRUKE HEFTET

Hftet er delt inn i ulike årstider, hvor hver årstid har et temasmåkryp. For hver årstid presenteres et vers eller en lek til samlingsstunden inne, og en lek som er morsom å gjøre utendørs. En egen turside inneholder tips til samtale og tankespinn rundt småkryplivene. Hver årstid avsluttes med forslag til en fellesaktivitet.

Vi tar utgangspunkt i småkrypenes sanser og bevegelser, samt mat, bolig og utvikling i svært røffe trekk, for at det skal bli lett å leve seg inn i universet nedi jorda, under steinen, oppetter stengelen og i toppen av blomsterkronen.

Det er satt av mye plass til å notere ned spørsmål, oppdagelser og sitater for ettertiden, slik at det skal være lett å fortsette samtalen med foresatte og internt i barnehagen.

På siste side finner dere QR-koder som viser vei til instruksjonsvideoer, utskriftsbare PDF-er og andre ressurser som til enhver tid vil være tilgjengelig på www.lahumlasuse.no

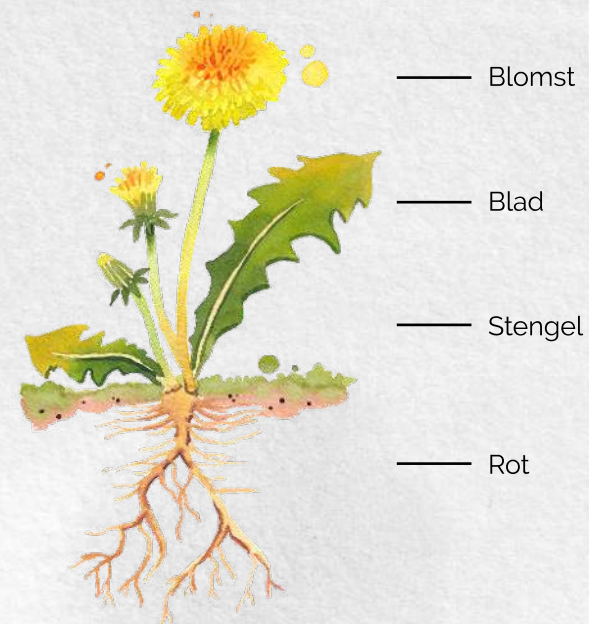
OM PROSJEKTET

"Småkryp og småfolk" er et prosjekt av La Humla Suse støttet av Sparebankstiftelsen DNB og i samarbeid med forfatter og naturfagspedagog Synnøve Borge og illustratør Nina Marie Andersen.

Vi blir veldig glade for tilbakemeldinger, bilder og gode formuleringer rundt temaet fra barnemunn. Hvis dere deler i sosiale medier, tagg oss gjerne. Vi vil gjerne spre det viktige engasjementet fordi det har et positivt bidrag til livskvaliteten både for små folk og små kryp – nå og inn i fremtiden.

Lykke til og la oss høre fra dere!

BLI KJENT MED EN BLOMST

BLI KJENT MED ET SMÅKRYP

SÅ LETT KAN DET SIES

OM BLOMSTER OG SMÅKRYP

Blomstene lager saft (nektar) og blomsterstøv (pollen). Mange insekter kommer på besøk i blomstene for å slurpe saft og spise blomsterstøv.

Humler og andre bier tar med seg saft og pollen hjem til larvene slik at de også får mat. Noen bærer pollen på beina og noen på magen!

Vi kan så frø som blir blomster til insektene. En blomst er som en restaurant der insektene kan spise på stedet eller ta med mat hjem. Blomstene vil gjerne ha besøk av insektene fordi det hjelper dem med å lage nye frø! Derfor bruker de fine farger og gode lukter til å «rope» på insektene.

Frøene som skal bli til blomster sår vi i jorda.

I jorda bor en super gartner: **meitemarken**. Meitemarken eter alt som visner og faller på bakken. Når meitemarken bæsjer, lager den mer jord. Gangene den graver gir luft til plantenes føtter – unnskyld røtter!

Frø som spirer og planter som vokser ELSKER den gode jorda som meitemarken lager!

På bakken lever det jegere som jakter på meitemark og andre småkryp. Heldigvis for meitemarken kan den gjemme seg i gangene den graver.

Dyr som hjelper planter med å lage frø ved å flytte på pollen kalles bestøvere eller pollinatorer. I Norge er det flere insekter som bidrar til dette: humler og andre bier, sommerfugler, blomsterfluer, mygg, stikkeveps, trips og noen arter biller. Dette er ikke noe læringsmål, men disse kan dere komme til å møte i blomstene. Krabbeedderkopper jakter på disse insektene og gjemmer seg blant kronblader og pollenbærere.

Ulveedderkopp og løpebiller er raske jegere.

Løpebiller sover under steiner om dagen og er våkne om natta.

Billene har et hardt skall og kjever som en liten løve.

Ulveedderkoppen er våken om dagen. Den har åtte øyne som ser alt som beveger seg. Og åtte kjappe bein! De som vil slippe unna en ulveedderkopp må være flink til å gjemme seg eller kunne fly av gårde!

Saksedyr kryper både på bakken og oppover stengelen på planten, under blader og oppi blomster. De spiser alt mulig rart, også rusk og rask de finner. Saksedyr har vakre vinger gjemt under skallet, og du kan se på «saksen» på rompa om det er en gutt eller jente!

Det er ikke mange småkryp som lever sammen i familier, men **humler** gjør det. Huset heter «humlebol» og der bor humledronningen med alle barna sine. Babyhumler er hvite larver uten øyne eller bein. De får mat av de voksne humlesøstrene sine som tar med seg blomsterstøv (pollen) når de er ute og flyr. Guttehumlene gidder ikke å hjelpe til, og de flyr av gårde ut i blomsterenga for å spise og drikke og leite etter kjæresten!

Neslesommerfuglmammaen passer på at barna hennes får den maten de liker best og legger eggene sine på deilig brennesle. Når eggene klekker kryper det ut små, svarte larver som eter og eter og vokser og vokser. De skifter hud og får fargemønster og pigger. Voksne sommerfugler drikker blomstersaft (nektar) med en lang slurpesnabel som de kan rulle sammen, mens larvene tygger og gomler brennesteblad. Der hvor larvene har spist er det bare små svarte bæsjer igjen på planten.

VÅR

TEMA: HUMLE

SAMLINGSSTUND

HUMLA VÅKNER

INTRODUKSJON

Forberedelser: Barna får tegnet/tusjet en dronninghumletommel, med krone. I den andre håndflata får de tegnet en gul sol.

Alle sitter i ring. Leder hjelper barna med å legge humletommel inni lukket knyttneve med håndbak opp. Se QR-kode på siste side for videogjennomgang av dikt med bevegelser.

Diktet som leses høyt står til venstre og instruksjoner står til høyre. Gjenta gjerne aktiviteten flere ganger.

(roe barna, si at dronninghumla ligger der og sover ...)

*Vinteren er ikke over,
dronninghumla sover.*

(si hysj, og peke på håndbaken humla sover under)

*Se, sola stiger på himmelen opp
og stråler med sin varme kropp!*

(føre solhånda med sprikende fingre opp i en stor bue)

*Endelig! Vinteren er over!
Men humla ligger fortsatt og sover?*

(riste på hodet, se på håndbaken med store øyne)

*Hør fuglene synger,
og gåsunger gynger
bli med du og, da!!*

(nebbe med tre fingre på solhanda)
(veive solhånd fra side til side)
(banke på håndflaten med gåsungeknoken?)

Men humla sover og sover ...

(riste på hodet, se på håndbaken med store øyne)

*Da kommer det et saksedyr,
en sur og lei seg liten fyr.*

(lage saks med to fingre på solhanda)
(alle ser lei seg ut)

*Han kryper ned til humla,
som ligger der og hviler,
og kjenner noe kiler
i fjeset, hun må, hun må, hun må ... NYSE!*

(presse saksedyrsaksa inn i humlehulen)

*ATSJOO!!!! NÅ VÅKNER ENDELIG HUMLA!
-helt fortumla!
FLY HUMLE, FLY!!!!*

(sprette humlefingeren opp av neven)
(slippe barna løs i en skeiv humleflukt)

UTELEK

BOMBUS; BOMBUS

INTRODUKSJON

Ungene skal være humledronninger. Bombus er det latinske navnet for humle. For å gjøre leken ekstra morsom anbefaler vi at det lages en saftstasjon med gul saft i små pappkopper. Diktet som leses høyt står til venstre og instruksjoner står til høyre.

Bombus, bombus, bumblebie

nå må du våkne i vinterhiet!

(dronninghumlene sover ...)

Bombus, bombus, nå må du høre!

Våren er her, du har mye å gjøre!

(dronninghumlene våkner i hvert sitt lille hi og setter seg opp)

Bombus, bombus, dronninghumla,

trøtt og sur og helt fortumla.

(dronninghumlene er sure)

Bombus, bombus, dronninghumle

fuglene synger, du må ut og brumle!

(dronninghumlene kryper ut, strekker på armene)

Bombus, bombus, se hva du fant:

Gåsunger, humle-restaurant!

(dronninghumlene bruker armene som om de flyr, til en «selje-stasjon»)

Bombus, bombus, humledronning

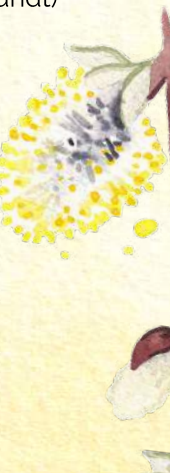
seljesaft blir humlehonning.

(dronninghumlene bruker tungene og lepjer i seg gul saft)

Bombus, bombus, bumblebie,

klar for å lage det store hiet!

(etter påfyll av seljesaft har dronninghumlene masse energi, de flyr energisk rundt)

PÅ TUR

Lytt etter humledronninger, se etter knopper, vårbloster og gåsunger.

Se på gåsunger både med og uten pollen. Ta på og kjenn den myke «pelsen», få pollen på fingertuppen.

Se etter en fin rot eller stein til å ha i pallekarmhagen, men sjekk at det ikke allerede er noen dyr som bruker den. Prat gjerne om det dere finner.

GØY Å VITE

Alle humler vi ser om våren er dronninger!

Når de flyr fra side til side nede langs bakken eller oppetter husvegger leiter de etter et sted å lage hus.

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hvorfor har noen dyr og blomster pels?

Hvorfor lager blomstene blomstersaft/nektar?

SMART SAGT

NOTATER

LURTE VI, LÆRTE VII!

AKTIVITET

LAG EN SMÅKRYPHAGE

Små dyr kan by på store opplevelser og trenger ikke stor plass. I en pallekarm kan vi skape et hjem for dem som trives i jorda, på bakken, oppover blader og stengler, og helt opp i toppen der plantene serverer blomsterstøv og blomstersaft til insektene. Denne pallekarmhagen kan bli til et rikt jordliv med flerårige vekster som utfyller hverandre gjennom sesongen og hvor noen av dem også byr på smaksopplevelser for oss på to bein.

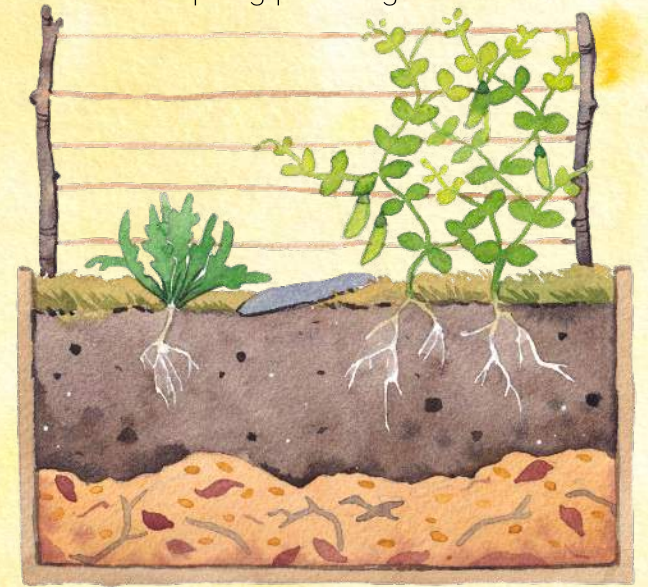
FYLL PALLEKARMEN

Nederst: Dekk bunnen med små kvister og løv, men også opprevne eggekartonger eller pappesker uten trykk er fint. Dette brytes langsomt ned og bringer struktur, luft og mikroorganismer til jorden.

Vekstlag: Beregne ca. 200 liter torvfri jord per pallekarm. Kompost kan også blandes inn.

Planter (se neste side): Store, flerårige planter/busker kan gjerne plasseres i midten eller i bakkant av kassen. Erter og bønner trenger noe å klatre på og passer også fint «bakerst» i karmen. Disse plantene får ofte besøk av insekter med ekstra lange tunger, som sommerfugler og hagehumle. Blomkarse vokser krypende, og er derfor fin å så rett innenfor framsiden av karmen. Klatrestativ til plantene kan lages av hyssing og noen lange pinner dere finner på tur.

Jorddekke: Holder på fuktigheten, gir ekstra næring, hindrer ugress og gir fine gjemmesteder for nyttige småkryp. Løv, gressklipp og kanskje en fin, flat steinhelle eller andre steiner eller røtter som kan løftes på uten at det skader plantene?

PLANTER MED ULIK BLOMSTRINGSTID

BLOMSTRING I SMÅKRYPHAGEN

Vår: Krokus og påskeliljer (De settes høst og blomstrer vår. Kommer tilbake år etter år.)

Forsommer: Blåbær, jordbær, sukkererter og gressløk.

Sommer: Blomkarse, ringblomst, ruccola, krydderurter som oregano, timian og lavendel.

Sensommer/høst: Jordskokk, sommerfuglbusk, kornblomst, solhatt og kattehale.

Enkelte ettårige vekster kan såes av barna direkte i karmen eller såes inne først. Store frø er fine å så for små hender: blomkarse, solsikker, ringblomster, erter og bønner. Knoller av jordskokk og høstløk i ulike størrelser er også spennende å kjenne på og utforske med hendene.

Tenk gjennom: Er det planter som trenger mye lys? Hvor høye blir plantene (står ofte på frøposen)? Hvor kommer barna til, slik at de kan vanne plantene? Hvor er det lettest for barna å oppleve livet i plantekarmen. Hvilke regler skal vi ha i hagen?

Har dere seljetrær i eller i nærheten av barnehagen? Seljebloster, «gåsunger», er humlenes viktigste mat på våren, så ta godt vare på selja! Kanskje ser dere vårens første humler surre oppe i trekronen?

FORSOMMER

TEMA: MEITEMARK

SAMLINGSSTUND

MILLE MULLE MEITEMARK

Mille Mulle meitemark
lager hull i hagen din,
graver ganger over alt
med seg sjøl som gravemaskin.

Mille Mulle meitemark,
med mage som en myk tunell,
spiser alt av løv og rask,
tror det smaker karamell.

Mille Mulle meitemark,
er gartner i vår hagejord.
Fikser både luft og mat,
så alle planter gror.

Mille Mulle meitemark,
kan være både mor og far.
Med tjue egg i beltet sitt
så blir hen stolt og rar.

Mille Mulle meitemark,
med hundretusen børstebein,
og masse muskler under huden,
er hen aldri sein!

Mille Mulle meitemark,
liker ikke vinterkulda,
sover i en sovepose
langt der nede i mulda.

Lyst til å lage en meitemarkhånddukke? På siste side finner dere en QR-kode som tar dere til en strikkeoppskrift.

UTELEK

VÅKNE NÅ!

INSTRUKSJON

Barna får være forskjellige småkryp. For å gjøre det enda morsommere kan for eksempel småkrypet males på håndbaken med teatersminke. Alternativt kan navneskilt skrives ut og festes på genser med en binders. Se QR-kode på siste side.

Leder roper, og da våkner barna og beveger seg som det dyret de er.

Humle, humle!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Varm,
vinglete
og kul!
VÅKNE NÅ!

Brenneslesommerfugl, brenneslesommerfugl!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Oransje,
blå
og kul!
VÅKNE NÅ!

Meitemark, meitemark!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Myk,
fuktig
og kul!
VÅKNE NÅ!

Saksedyr, saksedyr!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Kjapp,
sjenert
og kul!
VÅKNE NÅ!

Marihøne, marihøne!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Rød,
rund
og kul!
VÅKNE NÅ!

Ulvedderkopp, ulvedderkopp!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Grå,
rask
og kul!
VÅKNE NÅ!

Løpebille, løpebille!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Svart
blank
og kul!
VÅKNE NÅ!

(Løpebillene bør komme ut sist, de lager mest action...)

(Pass dere, meitemarker!)

PÅ TUR

Hvilke dyr ser man når det regner og er overskyet, og hvilke dyr ser man når det er sol?

Hvem gjemmer seg for lyset og hvem liker det?

Løft på steiner og røtter. Sitt stille ved en blomst og se om noen insekter kommer på besøk.

GØY Å VITE

Meitemarken puster med huden og tåler ikke sollys.

Humler ser etter gule, lilla, blå og hvite farger for der vet de at de kan finne mat. Humler ser ikke rødt.

Småkryp har mange ulike typer kropper. Noen har både bakkropp, mellomkropp og hode (maur og humle). Noen har bare kropp og hode (edderkopp). Noen har hode og kropp i ett (midd og meitemark).

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hvordan finner dyr som ikke har øyne ut hvor de skal?

SMART SAGT

NOTATER

LURTE VI, LÆRTE VI!

AKTIVITET

LAG FRØBOMBER

Vi har godt av å få jord på hendene. I jorda finnes et skattkammer av frø. Vi kan lage jord- og leirekuler med frø i, som kalles frøbomber.

Frøbombene eksploderer langsomt når de får lys og vann, og begynner å spire.

En frøbombe blir et lite fyrverkeri i gult, rødt og oransje, med frø av ringblomster, blomkarse og solsikker hvis den får næring i en krukke med jord.

Frøbomber er lette å ta vare på og kan enkelt være med barna hjem. Oppbevares tørt og mørkt i en papirpose eller litt avispapir frem til bruk.

OPPSKRIFT

- 5 deler torvfri jord
- 2 deler leire (papirleire, leirepulver eller leire du finner utendørs)
- 1 del frø (bruk gjerne det dere har, men pass på at det ikke er giftige arter eller arter med spredningsfare)
- Tilsett vann til alt henger sammen mens du knar

Rull kuler på størrelse med en bordtennisball og la tørke i sola.

SENSOMMER

TEMA: LØPEBILLE OG ULVEEDDERKOPP

SAMLINGSSTUND

ULVEEDDERKOPP

Kule ulve-edderkopp,

hvor gjemmer du din raske kropp?

Og dine åtte bein?

Ved siden av en stein?

Eller ligger du skjult i graset,

stille, uten å mase?

Åtte øyne ser

på det som skjer.

Alle smådyr må være på vakt

når ulve-edderkoppen er på jakt!

UTELEK

VIL DU VÆRE LØPEBILLE?

INSTRUKSJON

På et sted hvor det er gode løpe- og gjemme-muligheter. Barna gjør det leder sier.

*Vil du være løpebille, gjemme deg og ligge stille
når du er på vakt?*

(alle ligger stille)

*Vil du være løpebille, prompe så det lukter ille
når noen tar kontakt?*

(leder tar på noen som «promper»)

*Vil du være løpebille, lynrask som en krokodille
når du er på jakt?*

(alle løper veldig fort)

*Vil du være løpebille, løpe fort ... og ligge stille ...
I din svarte drakt.*

(leder kommanderer alle)

Løp fort!

Ligg stille!

Løp fort!

Ligg stille!

osv...

PÅ TUR

Se etter spor fra insekter på blader og trestammer, som hull i blader eller larveganger på døde greiner.

Se etter maurtuer og edderkoppnett. Finnes det byttedyr å se?

GØY Å VITE

Alle edderkopper er rovdyr.

Insekter har forskjellig munn etter hva de spiser.

Løpebiller har kjever og spiser mindre dyr.

Sommerfugllarver har også kjever, men tygger i seg blader.

Humlelarvene blir matet med blomsterstøv som voksne søstre samler til dem. Både bier og sommerfugler har lange tunger som de slurper i seg blomstersaft med.

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hva er det på kroppen din som gjør deg god til å spise den maten DU liker?

(tenner, hender, tunge osv.)

SMART SAGT

NOTATER

LURTE VI, LÆRTE VII!

AKTIVITET

LAG RØRTE JORDBÆR

Sensommeren er en fin tid for å plukke bær (kanskje fra egen pallekarm).

Bær smaker ekstra godt når man har dyrket dem selv, men det er ingen skam i å fylle på med litt fra butikken.

INGREDIENSER

- 800 g jordbær
- 200 g sukker

SLIK GJØR DU

1. Start med å skylle og rense jordbærene grundig. Mos halvparten av bærene til en purè med en stavmikser. Rør inn sukkeret.
2. Resten av jordbærene kuttes i litt grovere biter. Disse røres inn i jordbærpurèen.
3. La barna spise hjemmelaget syltetøy på brødskiva.
4. Rester kan oppbevares i kjøleskapet i 3–4 dager.

Husk å takke humlene for maten!

HØST

TEMA: SAKSEDYR

SAMLINGSSTUND

MAMMA SAKSEDYR

Sinna mamma saksedyr

jager ut en furten fyr.

Ut av hula med kjæresten!

Travle mamma saksedyr

legger egg før dagen gryr.

Fort, stelle og gni på alle egg!

Snille mamma saksedyr

har sultne unger, det betyr

ut å hente mat til alle sammen!

Greie mamma saksedyr

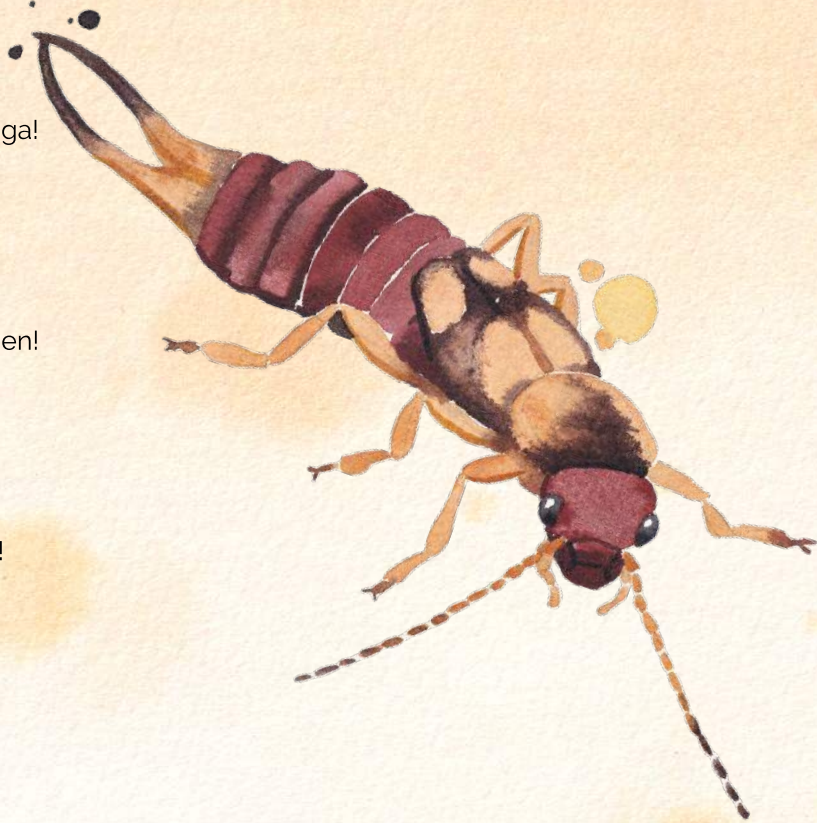
tar barna med på eventyr.

Bli med, og lær dere å jakte!

Kloke mamma saksedyr

vet hva gjemme seg betyr:

Legg dere flate under noe!

UTELEK

KOM UT-LEKEN!

INTRODUKSJON

Barna gjemmer seg her og der. De har forskjellige smådyr malt på hånden. Alternativt små navneskilt (QR-kode til navneskilt på siste side)

Først snakke om og minne dem på hvilke dyr som er ute når.

Leder har håndflaten malt med måne og sol.

Leder roper og hever månehånden:

«Kom ut, kom ut, nå er det natta!»

Ut kommer løpebiller, meitemarker, saksedyr (og kanskje også pinnsvin). Alle får lov til å bevege seg på sin måte, men meitemarkene må passe seg!

«Kom hjem, kom hjem, natta er over!»

Alle smådyrene vender tilbake til gjemmestedet sitt.

Leder roper og hever solhånden:

«Kom ut, kom ut, sola skinner!»

Ut kommer humler, neslesommerfugler, marihøner, ulveedderkopper og fluer.

«Kom hjem, kom hjem, dagen er over!»

Alle smådyrene vender tilbake til gjemmestedet sitt.

PÅ TUR

Undersøk hauger med løv, plukk fra hverandre stilker og se i barksprekker etter liv. Kan dere finne frø på plantene?

Ta gjerne med blader og kvister til å legge oppå jorda i pallekarmene i barnehagen. Kongler er fine «hytter» der mariehøner og saksedyr kan overvintre.

GØY Å VITE

Noen dyr liker å spise døde dyr og planter. Meitemark, saksedyr, tusenbein og skrukketroll er slike dyr.

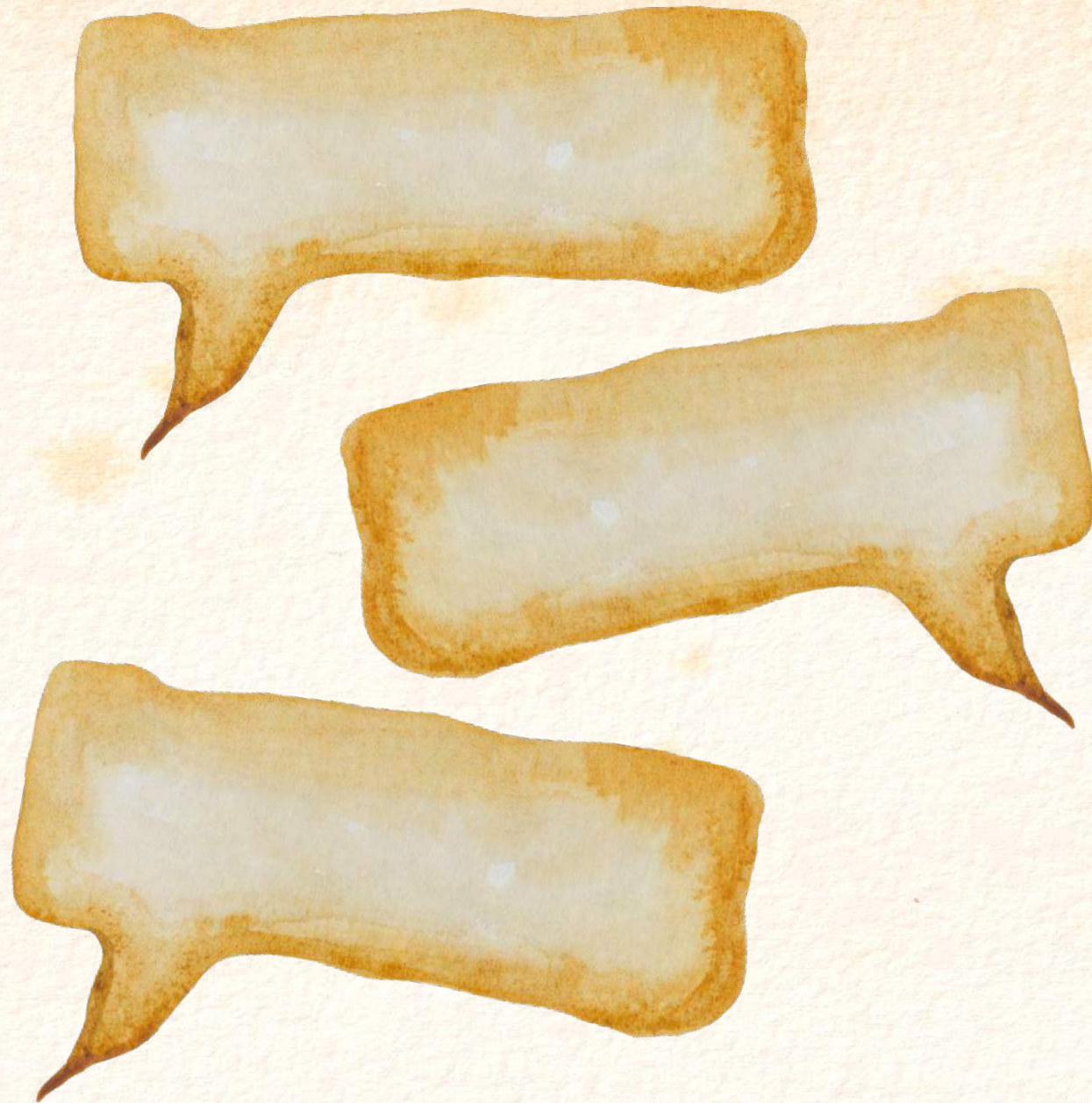
Hos saksedyr kan du se forskjell på om det er en gutt eller jente ut fra fasongen på "saksen". Hannens sakseblad er buet, mens hunnens er rette med små kroker i endene.

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hva skjer hvis ingen spiser visne blader på bakken?

SMART SAGT

NOTATER

LURTE VI, LÆRTE VI!

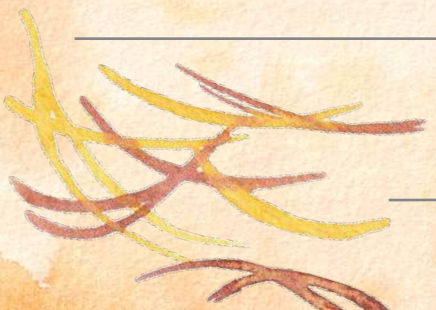
AKTIVITET

SETTE HØSTLØK

I god tid før frosten kommer, kan dere sette blomsterløk sammen i barnehagen. Dersom dere setter løkene fra september til november, rekker de å danne røtter før det blir for kaldt.

La barna grave plantehull. Løken bør settes dobbelt så dypt som den selv er høy. Store løk settes med spissen opp, mens små løk kan strøs utover. Vanne litt i tiden etter planting, slik at de får laget røtter. Når høstregnet kommer, tar naturen over vanningen.

Selv om det er lenge til vårens blomstring, overlever løkene i den kalde jorda fordi de har en innebygget "matpakke". Det er masse næring i løkene som de tærer på gjennom de kalde vintermånedene. Når vårsola begynner å varme, vil blomstene sprette frem og gi mat til humla.

The background is a watercolor wash of light blue and white, with darker blue spots and streaks scattered throughout, creating a soft, textured effect.

VINTER

TEMA: NESLESOMMERFUGL

SAMLINGSSTUND

LEKE BRENNESLE-SOMMERFUGL

(Heter egentlig neslesommerfugl. Kanskje den overvintrer i uteboden i barnehagen?)

INTRODUKSJON

La barna leve seg inn i livssyklusen til neslesommerfuglen mens diktet leses høyt. Gi dem muligheten til å studere illustrasjonene som viser hver fase av livssyklusen (egg, larve, puppe og voksen). Diktet står i kursiv, og tilleggsinformasjonen er i parentes.

Vinter

*Kaldt, kaldt, over alt,
henge, henge, hele dagen,
fire vinger over magen.*

*Du sover, og du sover
helt til vinteren er over.*

Vår

*Kjenner du at sola varmer?
Strekk på dine vinge-armer!
FLY!!!*

(En brennesle-sommerfugl elsker å legge egg på BRENNESLER!)

Vår-Sommer

*HOKUS POKUS FILIOKUS!!
Nå er du et egg under brennesleblad,
en brennesle-sommerfugl la det i stad.*

*Der må du henge en stund,
så nå kan du ta deg en blund.*

Sommer

Kryp!

Ut av egget, sultne larve, spis og spis og spis!

Spis brennesleblader, spis massevis!

(la ungene få bruke mye tid på å spise)

Spis deg stappmett, tung og lat,

Til du ikke orker (mere) mat!

Lage sovepose rundt deg selv,

krype inn og si farvel?

Du må henge der en stund,

så nå kan du ta en blund.

Mens du sover, blir du bløt.

Du blir rett og slett til grøt!

Men det ender ikke tragisk

Det er nå det skjer noe magisk!!!

Kjenn at soveposen sprekker

Og ut kommer du, en lekker

BRENNESLESOMMERFUGL!!!

HIPP HURRA!

FLY DEG EN TUR!!!

PÅ TUR

Ta en nøye titt på snøen. Ser du noen bitte små sorte prikker? Noe som beveger seg? Kanskje har du funnet snølopper! Kan du se en loppe hoppe?

Det er en sjanse for at du finner større insekter som vintermygg eller et stankelben.

GØY Å VITE

Om vinteren ligger mange småkryp i dvale, og lader batteriene til en ny vår. Noen insekter trives i kulda og er vinteraktive. Særlig på milde vinterdager kommer disse krypende frem.

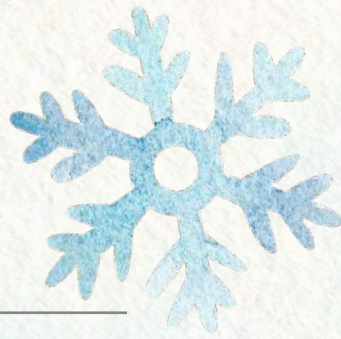
GRUBLERI OG TANKESPINN

Hvorfor sover de fleste insekter gjennom hele vinteren?

NOTATER

LURTE VI, LÆRTE VII!

SMART SAGT

AKTIVITET

SMÅKRYPMODELLERING

Modellere småkryp i plastelina!

Slik trener vi opp de bittesmå og varsomme bevegelsene som trengs for å plukke en larve fra et blad, en bille fra bakken eller et tusenbein fra komposthaugen.

Øv på å rulle kuler, lage pannekaker og pølser av klumper på størrelse med en hasselnøtt. Sett sammen til forskjellige småkryp. Lag antenner og bein av ståltråd. På siste side finner dere en flott instruksjonsvideo som viser teknikker for modellering av småkryp i plastelina.

Lag et miljø for småkrypene i en skoeseke eller på et ark.

La barna finne det stedet småkrypfiguren trives best – i blomsten, under steinen, på stengelen eller nede i jorden?

RESSURSER

LITTERATUR

- Steinhumble. *Synnøve Borge*. Gyldendal, 2016
- Insekter i Norge. *Anne Sverdrup-Thygeson*. Kagge forlag, 2021
- Insektenes hemmeligheter. *Anne Sverdrup-Thygeson*. Kagge forlag, 2019
- Humlas blomsterbok. *Stefan Casta*. Dreyers Forlag, 2017
- Humla bygger bol. *Stefan Casta*. Dreyers Forlag, 2023
- Humlespor. *Ole Sigurd Walla*. 2022
- Summende Barnehager, inspirasjon og veiledning. *Mirella Flood, Ann Elin Kringlen og Monica Marcella*. 2023

FILM

- Film om humleåret på YouTube – La Humla Suse
www.youtube.com/watch?v=mC2ywJwMBqs
- Dokumentarfilm om Summende barnehager på YouTube
www.youtube.com/watch?v=u6OMdxEjNv4

FACEBOOK OG NETT

- www.lahumlasuse.no (humlekasser, beplantning, aktiviteter)
- www.humlekroken.no (nettside om humle for barn)
- Facebookside og Facebookgruppe: Summende Barnehager Gruppe (her kan man poste og dele inn erfaringer)
- Søknadsportal tilskuddsordning på tilrettelegging for pollinerende insekter.
www.miljodirektoratet.no/skjema/ville-pollinerende-insekter-tilskudd/
- Humle- og villbieplakat fra Norsk institutt for naturforskning (NINA)

Bøker og plakater kan bestilles på lahumlasuse.no/butikk/

QR-KODER

QR-kode.
Videoinstruksjon til
Humla våkner!

QR-kode. Strikkeoppskrift
meitemarkhånddukke.
MilleMulleMeitemark

QR-kode. Navneskilt til
Våkne nå og Kom ut-leken!

QR-kode. Instruksjonsvideo
for Småkrypmodellering

La
Humla
Suse

